

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ

ΤΗΝ ΟΔΟΝ

ΕΤΟΣ Γ':

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1877.

ΦΥΛΛ. ΙΖ'

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΒΙΑΣ

ΙΘΑΚΗΣΙΟΣ

Έλληνος δάσκαλος εν Ζακύνθῳ

Οίκοθεν ἔκχριτος αἰσθάνεται οἵους
διεγέρει μελαγχολικοὺς ρευμάτων
καὶ θυμοῦδεῖς ἀναμνήσεις ή θέα λει-
ψάνου τῆς πολιᾶς ἀρχαιότητος, ή Βά-
θρου, ή ἀναγλύφου, ή ἀγάλματος ἀ-
τινα συναποτελοῦσι τὴν φαεινὴν καὶ
ἀπαστράπτουσαν γλῶσσαν τοῦ μαρμά-
ρου, διὰ καλλιτεχνικοῦ διακόσμου ἐκ-
φράζοντα τὰ αἰσθήματα τῆς ἀείποτε
ταύτοτάτης ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, δ-
σάκις οὗτος ἐξαγγέλλει τὴν εὐσέβειαν,
τὴν φιλοπατρίαν, τὸν οἰστρον τῶν
ἀγώνων ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κα-
θηκοντος.

Ἐὰν δὲ καθήμενος ἐπὶ κιονοκρά-
νου ρεμβάζῃ ἐπὶ τῶν πολυμόρφων σκη-
νῶν τοῦ ἀνθρωπίνου θίου, δν καθο-
ρῷ ἐν ἀποστάσει αἰώνων, κατὰ μεί-
ζονα λόγον αἰσθάνεται σφριγῶντα τὰ
στήθη αὐτοῦ δ σταματῶν ἐπὶ τάφου
ἐγγυτάτου ήμῶν καὶ προσφιλοῦς ὅν-
τος, τοῦ ἀγαθοῦ κουροτρόφου καὶ ἐ-
ναρέτου μύστου τῶν ‘Ελληνικῶν ἐν
Ζακύνθῳ γραμμάτων τοῦ ἀοιδίμου ’Α-
ναστασίου Καραβία, ’Ιθακησίου, ἐπαγ-
γελούμένου, δίκην ἴερωσύνης, τὰ ‘Ελ-
ληνικὰ γράμματα, ἀπὸ τοῦ 1811 μέ-
χρι τοῦ 1855 ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελεύ-
τησε λοιμόβλητος ἐκ τῆς τότε ἐνσκη-
ψάσης χολέρας.

Συγκεκινημένος δὲ καὶ τάχυς, πτε-

ροῦται ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ τῆς νε-
ότητος ήμῶν καὶ πεπληρωμένην ἔχει
τὴν φυντασίαν ἐκ τῆς προσηνοῦς καὶ
μειλιχίου φυσιογνωμίας ἀνδρὸς, ὃπο
τὴν ἄξεστον διάπλασιν τοῦ προσώ-
που, ἐμφαίνοντος ἀπόχρωσίν τινα τῆς
ἔνδον καθημένης ἐν τῇ ψυχῇ εἰκόνος
τῆς ἀρετῆς, ἣν ἀπέπνεε μυριοτρόπως
ἐκ τῶν χειλέων, καὶ ἐξεδήλου διὰ τοῦ
σπινθηρίζοντος ἐκείνου ὀφθαλμοῦ ὃπο
τὴν δασεῖται αὐτοῦ ὄφρύν, δι’ οὐ ἐξέ-
καιε τὴν καρδίαν τῆς ὅπ’ αὐτοῦ ἐκ-
παιδευομένης νεότητος πρὸς τὴν φι-
λομάθειαν καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ.
“Ἐγαυλοί δὲ περιήχουν εἰς τὰς ἀκοὰς
τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ή ἔντονος καὶ
ἀπλῆ αὐτοῦ φράσεις, ἥτις ἀπεκδιζε
τὸ ἄρωμα τῆς ιθικῶν παραγγελμάτων καὶ
συνεφήπτετο, οὕτως εἰπεῖν, τῶν παλ-
μῶν τῆς καρδίας τῶν νέων, διευθε-
τούσα αὐτοὺς εἰς τὰς τρίβους τοῦ
θίου, καὶ ἔρμηνεύουσα τὴν καλλίμορ-
φον ἀρχαίαν γλῶσσαν τῆς ‘Ελλάδος
ώς θερμόσπλαγχνον προφητείαν ἰδεῶν
ἐκ τῶν παγερῶν μνημείων τοῦ παρελ-
θόντος ἐξερχομένην μετὰ ψιθύρου ζω-
ῆς, δι’ ης περιεσφροῦτο τὸ παρελ-
θὸν εἰς τὸ ἐνεστώς διὰ διαπύρων πό-
θων καὶ ἀκαθέκτων ὄρμῶν καὶ παλ-
μῶν, καταστησάντων τὴν συνείδησιν
τοῦ ἔθνους θωμὸν κεκαλυμμένον ὃπο τὸ
θυμίαμα, ἐξ οὐ ἔμελλε νὰ ἐκλάμψῃ
ἢ ἐπιφοίτησις Θεοῦ τινὸς, τοῦ Θεοῦ
τῆς ἐλευθερίας!

Τὸ έιδέλιον τοῦ Διδασκάλου, καὶ
ἡ σπάθη τοῦ μαχητοῦ συνηγούντο

πρὸς ἄλληλα, ἐν δικφόρῳ λειτουργίᾳ, ὡς τὸ ἄσμα τοῦ ἀοιδοῦ μετὰ τοῦ στόνου τῆς καρδίας αὐτοῦ. Ἀνινέπι τῶν ἀπορρόγων θουνῶν δὲ δρεσίνιος ἀρματωλὸς, κεκμηκάς ἐκ τῶν δδοιποριῶν αὐτοῦ καὶ τῆς πάλης κατὰ τοῦ Ὄθωμανοῦ, εἰςέδυεν εἰς τὸν μυχὸν δασυφύλλου καὶ ὑψικόμου δασῶνος, ἐν τῷ νυμφῶν ἐκείνῳ τῶν στοιχίων τῆς φύσεως, ἔνθα ὑπὸ τοὺς ἀμφιθαλεῖς θόλους τῶν ἐπικροτούντων κλώνων, ἐνδιητῶντο ἀπὸ κοινοῦ δὲ ἀνθρωπος, δὲ τὸς, ἢ δορκάς, ἔντινε κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ συντριβομένου καταρράκτου καὶ τῆς ἀκτινοθολης τοῦ ἀστρου ἐπὶ τῶν χιονοσκεπῶν θουνῶν. Αὐτόθι ἴστατο προσδοκῶν ἵνα ἀκροσθή τὸ ἐγερτήριον τῆς ἔθνικῆς ἀναστάσεως, ὑποτονθορύζων περιπαθῇ ἄσματα ὑπὸ τὴν δρῦν καὶ τὴν πτελέαν, ὡν δὲ θροῦς τῶν φύλλων, ὑπὸ τῶν ἀνέμων δονουμένων, κατεκυλίετο ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον δῶς ἥχημα Πατρίδος, ὡς κλαγγὴ δπλων, ἡλεκτρίζοντα τὴν νευρώδη καὶ θαλερὰν φύσιν τοῦ μαχητοῦ, ἔχοντος σιδηροῦν τὸν Ἐραχίονα, τὴν Εούλησιν καὶ τὴν καρτερίαν.

Ἄφ' ἑτέρου οἱ φιλοπόλεις ἐκεῖνοι Διδάσκαλοι, οἱ προπομποὶ καὶ μύσται τῆς ἔθνεγερσίας, μὴ παρεκκλίγαντες τῆς Ἀρχῆς, διὰ τὰς διανοτικὴς ἀνάπτυξις ἀπορρέει ἐκ τῆς ἀδιαρρήκτου ἐνώσεως τῆς ἥθικῆς μορφώσεως καὶ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀλήθειαν, κατεκήλουν τὰ ὡτα τῶν μαθητευομένων, διερμηνεύοντες τὰ κλασσικὰ κειμήλια, ἀπέρ τε πεπνευμάτιζεν ἔτι μᾶλλον δὲ διάπυρος αὐτῶν οἶστρος ὑπὲρ ἀνακτηθομένης Πατρίδος, ἀγαδεικνύομενοι ἀφ' ἑνὸς κήρυκες αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου πολιται τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἥτις δίκην φύλλου ἐκ τοῦ παναρχαίου δένδρου τῆς Ἀσίας ἀποσπασθέντος, ἐρρίφθη εἰς τοὺς Ὀκεανοὺς, μεταβληθεῖσα εἰς χρυσαλλίδα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας.

Ο παρ' ἡμῖν τάφος τοῦ ἀοιδίμου

Ἀναστασίου Καραβίκα κεῖται ἀνεπίγραφος καὶ παρημελημένος, ἐφ' οὗ μόλις κατ' ἔτος ἀναρριπίζεται δὲ λίθανος τοῦ τελουμένου ἐπὶ τῶν κεκοιμημένων μνημοσύνου. Πλὴν καὶ ἀπειρόκαλος τυγχάνων φύτος, ἐστὶν ἐμβλημα ἔθνικῆς ἀγωγῆς, καὶ δρυπτήριον εὐγωμοσύνης· ἡ δὲ κόνις αὐτοῦ ἐγκρύπτει τούς ἀγῶνας τρίβωνος καὶ ἐγκρατοῦς τῶν Ἐλληνικῶν γραμμάτων, ἀνήκοντος μᾶλλον ἐν τῇ χορείᾳ τῶν θιασάντων διδασκάλων πρὸ τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας. Πάντες ἀνεδείχθησαν νυκτοποροῦντες ἀπόστολοι προτάσσοντες τὸ σῶμα αὐτῶν ἵνα μὴ σβέσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν ἡ λαμπαδίζουσα λυχνία, ἐπαγγελλόμενοι τὰ ἐλληνικὰ γράμματα, μετὰ στόνου καὶ ἔθνικῶν προρήσεων ὑπὲρ ἀνακτήσεως ἐλευθερίας καὶ δικαιωμάτων, ὡν ἀπέδρα καὶ αὐτὸ τὸ σύνομα ἐπὶ τῆς αὐχμώδους δουλείας.

Ἡ δουλεία ἦτις ἐξχρειοῦ τὸν ἀνθρωπὸν καὶ τὰς μᾶλλον ἀξέστους φυλάκας, δαιδαλούς ἐκληρώθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως λεπτοφυοῦς τινὸς συστάσεως· ἡ δουλεία ἐξελέγχεται ἀνίσχυρος νὰ εἰσδύσῃ ἐν τῷ μυχῷ τῆς ἔθνικῆς συνειδήσεως τοῦ Ἐλληνος, ἔνθα κυοφορεῖται ἡ ἄλιος οὐσία τῶν ἥθικῶν αἰσθημάτων, ἐκδηλουμένη εἰς τὸν ἔρωτα τῆς καταγωγῆς, τῆς Πατρίδος, τῆς παραδόσεως, τῆς ἔθνικῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς γλώσσης.

Ἐν τῇ ἥθικῇ συστάσει τοῦ Ἐλληνος εἰσέδυσαν ἀπὸ ἀρχῆς δύο λεπταὶ χορδαὶ, δύο μύχια καὶ ἀδελφὰ αἰσθήματα, ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ φιλούμενεια. Ἐκ τούτων ἡ εὐσέβεια ἐνήσκει μείζονα ἐπίτασιν, ἀποφέρουσα καρποὺς ἀνταξίους τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς ἐλατηρίων εἰς τὰς προγενεστέρας καὶ οὐχὶ ἀφεστώσας ἡμῶν ἐποχὰς, ἀσπίλους καὶ ἀγνάκτης τῶν παραφορῶν τοῦ ἐνεστῶτος αἰώνος, ἀφηνιάσαντος κατὰ πάσης ἥθικῆς ἀρχῆς μὴ ἐξαρτωμένης ἐκ τῶν αἰσθήσεων καὶ ἐφορμῶντος,

Ἐν δύο γυρσὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, νὰ ἐκθρονίσῃ τὸ θεῖον ἐκ τοῦ σύμπαντος Κόσμου, ἐκ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἱστορίας· αἰδώνος, ὅστις ἐκήρυξε τὴν μὲν φύσιν, τέμενος τῆς λατρείας τοῦ ἀνθρώπου, λειτουργοὺς δὲ τὰς αἰσθήσεις, πορευόμενος ἥδη παρ' ἄλλοτε ἐν στόμφῳ καὶ ἀσεβείᾳ ἵνα διαγράψῃ τὸ θεῖον ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, εἰς ὃν ἐνορᾶ μόνον ἀπλοῦν μηχανισμὸν χημικῶν ἐνεργειῶν καὶ ἐμφάνησες τῆς ὅλης.

Εἰρήνθω δὲ ἐν περόδῳ, διτὶ ἐὰν ἀποικία δικαιοσύνης εἴναι κοινωνίας ἀποσύνθεσις καὶ ἀνατροπὴ, κατὰ μὲν ζῶντα λόγον δύναται ἔκπτωσις νὰ προοιωνισθῇ τὰς συνεπείας τοιούτων θεωριῶν, ἐὰν δεδοτάι ποτε νὰ κατισχύσωσιν αὗται.

Ἡ ἴσοπέδωσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς ὅλης, καὶ ἡ ταπείωσις αὐτοῦ, ὃν δὲ ὑλισμὸς κηρύττει ἀσυνάρτητον λειψανὸν τῆς θήτεκῆς δημιουργίας, μὴ συνεχόμενον μετὰ τοῦ Οὐρανοῦ, ὅστις περιαγάζει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὥμῶν ἐν πομπῇ καὶ λαμπρότητι συνεπάγεται τὴν ἄρνητιν τοῦ δικαίου, τοῦ καθήκοντος, τῆς ἀρετῆς καὶ παντὸς εὐγενοῦς ἀγῶνος ὑπὲρ τοῦ καλοῦ.

Ἐντὸς τῆς περιστοιχίοντος ἡμᾶς ὅλης, ἡς διατελοῦμεν ἔμψυχα μόρια περιδονούμενα ἐν τῇ πληθούσῃ ζωῇ τῶν ἀτελευτήτων μεταμορφώσεων, ἔχοντο διὰ παντὸς τὸ ἰδανικόν, ἡ πίστις, ἡ ἔμπνευσις καὶ ἡ ἄνωθεν κατερχομένη ἐπίπνοια τῶν μεγάλων ἴδεων ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τῷ δράματι τοῦ θεοῦ, καὶ μετ' αὐτῶν ἡ ἐνόρασις τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ μέταρσις τῆς διανοίας πρὸς τὴν ἐνιαίαν ἐκείνην πηγὴν, πρὸς ἣν ἀνατρέχει παθαινούμενη καὶ ποθοῦσα ἡ ἀνθρωπότης, ἵνα ἀνεύρῃ ὑπεροτάτην κύρωσιν εἰς τὰς ἐνστιγματικὰς αὐτῆς ἀργάς, αἴτινες συναποτελοῦσι τὴν συνείδησιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοὺς τίτλους τοῦ πολιτισμοῦ. "Οθεν φιλομάθεια καὶ εὔσεβεια ὑπῆρχεν οἱ δύο παλμοὶ τοῦ Ἐλληνος" ἐγγενήθεν τὸ Σχολεῖον καὶ ἡ

Ἐκκλησία παρίστανται συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα, ὡς δύο συνεζευγμέναι ἀκτὶ νες ἐκπορευόμεναι ἐκ τῆς αὐτῆς φασινῆς ἑστίας. Καὶ ἡ μὲν Ἐκκλησία, πνευματικὸς πυρὴν, ἀναπλάττει τὸν ὑπὸ τὴν δουλείαν "Ἐλληνα, ἐπιρρίπτουσα τὴν φασινῆν αὐτῆς Ἱειδα ἐν τῇ ἀβύσσῳ τῆς ἀπεγθεστέρας δεσποτείας, συγκρατεῖ τὸ ἄτομον ἵνα μὴ ἐκφαυλωθῇ, καὶ ἵνα συντηρήσῃ ἀμειώτους ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ τὰς ἐνστιγματικὰς ἀληθείας· τεκμήριον ἀναμφίλεκτον τῆς πρὸς τὰ καλὰ ροπῆς τοῦ "Ἐλληνος, βιώσαντος ὑπὸ τὴν σκιὰν Ἐκκλησίας, ἥτις οὐδόλως ἀποβλέψασα νὰ ἐκλιπαρήσῃ τὸ πνεῦμα ἐν τῇ ἀλαζονείᾳ καὶ δεσποτείᾳ τῆς ὅλης, ἀνεπέτασε τὰς θύρας αὐτῆς, πρὸς πᾶσαν νεοπρεπῆ ἴδεαν, ἀγουσαν εἰς τὴν πρόσδον καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Περιθειλημένη δὲ τὸ κυλίκιον τοῦ μαρτυρίου, ἐφ' οὖ διέλαμπον αἱ στογόνες τοῦ ἀναρριπισθέντος ποτηρίου τοῦ Χειστοῦ, ὑπεδείκνυε τὰ δστὰ τῶν ἔξι χιλιάδων ἱερωμένων αὐτῆς (α) ὑπὸ τῶν Τούρκων σφαγέντων, ὡς τὸ συγκινητικὸν καὶ καθημαγμένον τρόπαιον τῆς ὑπεροχῆς τοῦ πνεύματος κατὰ τῆς ὅλης. Δρέπουσα τοιαύτας δάφνας ἐν τῇ ὑψηλῇ αὐτῆς ἀθλήσει, ἀφ' ἐνὸς προσταττεῖ τὴν δάδα τοῦ φωτισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου ὑπέκλινε τὸν τράχηλον ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ δημίου, ἐνσταλάζουσα ἐν ταῖς Ἐλληνικαῖς κοινωνίαις, τὴν ἔξαλλον ἐκείνην καρτερίαν, δι' ἣς ὁ δεδουλωμένος ἀπεπνευμάτισεν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ αὐτὸς τὸ σῶμα, διπερ ἀγερώχως ἀντέταττε πρὸς τὰς ὠμότητας καὶ τοὺς ἀνασκολοπισμοὺς, οὓς ἐπέπρωτο ἀθρόους νὰ ὑποστῇ ὁ Ἐλλην μετὰ τὴν παρθένευσιν τῶν διωγμῶν τῆς "Ρώμης κατὰ τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν, εἰς τὰ ἀμφιθέατρα καὶ τοὺς κήπους τοῦ Νέρωνος, ἀναδειχθείσης τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, ἀπὸ τῆς ἀλώσεως, ὁ Χρι-

(α) Ὁρα Histoire de la Régénération de la Grèce par Pouqueville. T. m. III.

σιδες τῶν ἔθνῶν ἐν συνεχεῖ καὶ πολυ-
ωδῆνω μαρτυρίῳ.

Τὸ Σχολεῖον ἀφ' ἑτέρου ὑφίστατο εἰς
τὸν ἐν φόδῳ καὶ λεληθότως παρέ-
ποντα "Ελληνα ἐπὶ ἐρειπίων καὶ φλο-
γῶν, ἄλλη μυστικὴ φάτνη, ἀφ' ἡς ἐξ-
έλαμπεν ἡ ἀὐλότης τῆς διανοίας τοῦ
"Ελληνος, σχετικῶς τῆς ἀναπτύξεως αὐ-
τῆς ἐπὶ τοῦ χρόνου. Οὐ εἰσερχόμενος
ἐν τῷ σχολείῳ συνήθανετο ἕαυτὸν ἀ-
πηλλαγμένον, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν,
τῶν δεσμῶν τῆς δουλείας, συμπολί-
την ἐλευθέρων πολιτειῶν, ἐν ἰδεώδει
χώρᾳ κινούμενον, καὶ εἰσερχόμενον ἐν
ἀπορρήτῳ κοινωνίᾳ ἀπωτάτων αἰώνων,
ὑψηλῶν ἐννοιῶν, καὶ ἐλευθέρων φρονη-
μάτων, ἐναποτεταμειευμένων ἐντῇ γλώσ-
σῃ ἑκείνῃ, ἡς ἡ ἐκμάθησις ἄγει πρὸς
τὸ καλὸν καὶ τὴν καλαισθησίαν· πο-
δηγητούμενος ὑπὸ διδάσκαλων, φλεγο-
μένων ὑπὸ φιλογενοῦς. Κήλου καὶ εὐ-
σεβείας, οἵτινες ἐνίσταντο ἀναμέσον
τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Γελγοθᾶ, συγκρα-
τοῦντες διὰ τῆς χειρός των ὁς Καρυ-
ατίδες, τὰς στήλας τῆς Ἐκκλησίας,
ἐν ἡ εἰσήρχετο ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ὡς
κατηχούμενος, ἵνα ἐνωτισθῇ ὑψηλῶν
μελωδημάτων θείας Σοφίας.

Σχολεῖα ἀνηγείροντο ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει, ἐν Πάτμῳ, ἐν Χίῳ, ἐν Ιω-
αννίνοις, ἐν Δημητσάνῃ, ἐν Βουκορε-
στίῳ, ἐν Σμύρνῃ, ἐν Κυδωνίαις, ἐν Κερ-
κύρᾳ, ἐν Τυρνόβῳ καὶ ἐν ταῖς νήσοις
τοῦ Ιονίου. Ἐκάστη πόλις μικρὸν εὐ-
ποροῦσα ἔσπευδε νὰ ἀνεγείρῃ σχολεῖον·
ἡ δὲ καθεύδοντα διάγοια ὑπὸ τὸ θά-
ρος τῆς γενικῆς δυσπραγίας, ἀνετά-
ρασσε τὴν ὅλην τὴν δεσμεύουσαν τὴν
ἀνάπτυξίν της, καὶ ὥρμα διεργικῶσα
τοῦ χρόνου ἐκείνου τὰ κωλύματα, ἵνα
ἀντλήσῃ τὰ νέματα τῆς παιδείας δ-
πόθεν διέλαμπον ταῦτα.

Οὐ ἔλληνικὸς νοῦς καθίσταται δὲ
Προμηθεὺς τῆς ἴδιας αὐτοῦ διαπλάσε-
ως καὶ παιδεύσεως, δὲ πεπυραχτωμένος
σίδρος, στις ἔξανάπτει μυρίας ἐστίς
ἔωςισμοῦ, οἵτινες ἐκύκλουν τὴν δού-
λην γῆν, ὡς ἄλλην καιομένην βάτου,

ἀγγέλλουσαν τὴν ἀνάβασιν νέου προ-
φήτου ἐπίτοι "Ορούς, τοῦ Ἑλληνικοῦ
πνεύματος, ῥηγνύοντος βαθμηδὸν τὰ
δεσμὰ τῆς ἀμαθείας, ἵνα προσκτήσηται
τὴν οἰκείαν αὐτῷ δύναμιν, διὰ τῆς
παιδεύσεως, ἡτις σεμνοποιεῖ τοὺς ἀ-
γῶνας τῆς ἐλευθερίας, δύπις ἀποθῆ
τελεσφόρος, συνοψίζουσα ἐν ἑαυτῇ τὴν
προγενεστέραν αὐτῆς ἀνάπτυξιν, ὡς
ἀντίρροπον δύναμιν κατὰ τῶν δρμῶν
αὐτῆς.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἡτο ἡ δάσ, δὲ προ-
αγγελλόμενος Θεός, ἡ Ἐθνεγερσία.

Ἡ περὶ πολιτικῆς ἀναβίωσεως ἴδεα,
ἥν εὐχερῶς ἀποκαλοῦμεν, ἡ Μεσσιακὴ
τοῦ Ἑλληνος ἴδεα, τὸ Ἰνδαλμα καὶ δ.
συνέκδημος τοῦ Είου αὐτοῦ, πρὶν εἰ-
σέλθῃ ἐπὶ τοῦ ὅρζοντος τῆς πραγ-
ματικότητος, ἐπενήργει ἐπὶ τῶν ἐπι-
λέκτων πνευμάτων, ἐπὶ τῶν ἴσταμέ-
νων εἰς ἡθικὴν καὶ διανοτικὴν πειρα-
πήν, κατὰ νόμον ἡθικὸν, ἀναδείξαντα
πολλάκις διτὶ αἱ ἴδεαι, ἐν αἷς κυριο-
ροῦνται αἱ τύχαι τῶν λαῶν, ἢ τὰ
σπέρματα κοινωνιῶν μεταβολῶν, σπα-
νίως ἐκρήγυνται ἐκ τῶν ἀξέστων καὶ
ἀπαιδεύτων δρμάδων.

Οἱ ἐπαγγελλόμενοι τὰ γράμματα ἡ-
σαν τότε οἱ σκαπανεῖς τῆς Τυραννίας
καὶ οἱ προάγγελοι τῆς προοιωνίζομέ-
νης Ἐθνικῆς μεταβολῆς. Ἐν τῇ χορείᾳ
αὐτῶν συγκαταλέγονται οἱ πρὸ τῆς
Ἐθνεγερσίας διδάσκαλοι, καὶ οἱ μετ'
αὐτῶν διανύσαντες τὸν Είου ἐν τῷ
σταδίῳ τῶν γραμμάτων, ἐν οἷς καὶ
δ. Ἀγαστάσιος Καραβίας.

Ο. Α. Καραβίας, γεννηθεὶς ἐν Ιθά-
κῃ, ἀπῆλθε μειακόιον ἐκ τῆς Κραναῆς,
μεταβὰς εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ Σχολεῖον,
πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ἀγωγὴν αὐτοῦ.
Ἐν τῷ διόδιτι τῆς τερπνῆς καὶ φι-
λομειδοῦς αὐτῆς χώρᾳ διεγέρται αὐ-
τόματος ἡ καρδία· θυμηδὸς δὲ
καὶ ταχύπτερος ἡ φαντασία ἐνοῦται
μετὰ τῆς ἴστορίας, ἐντρυφῶσαι ἀμφό-
τεραι εἰς ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις
τόπου, ἐνθα δύμηρικὴ φαιδρότης ἐπι-
λάμπει εἰσέτι ἐν τῇ ἐρατεινῇ ἑκείνῃ

χώρας ἐξ ἡς ὥχετο μὲν διὰ παντὸς ἡ ἀρχαία τῆς φύσεως λατρεία, ἀλλὰ ἐμμένει ἀναλλοίωτον τὸ αἰσθήμα τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἀπαυγάζει ἐν τινὶ ἑλαρῷ ὑμεναιῶ, τῆς ἀειθαλοῦς ηὗης τῆς φύσεως, καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν δὲ ἀπῆλθε μετὰ τοῦ ἀρχαίου Κόσμου καὶ ἡ μεγαλουργὸς ποίησις, ἐκτενὴς ὡς ἡ φύσις ἡτις ἐν αὐτῷ ἐγκατοπτρίζεται, ὁ αἰθὴρ ἀπεδέχθη τοὺς φθόγγους ἐν τερπνῷ δονισμῷ, καὶ ἀναπέμπει αὐτὸς, διὰ τῆς ἀκτινοβολῆς τῶν ἀστρων ἐπὶ τῶν θαλασσῶν, καὶ τῆς γῆς, ἀφ' ἣς ἐξέλαμψεν ἡ πρώτη ποίησις, ἐν ὑψηλῷ ρυθμῷ ἀπαραμίλλου καλλιεπεῖας.

Οἱ Καραβίας ἐφοίτησε καὶ ἐπαιδεύθη εἰς τὸ ἐν τῇ φιλοκάλῳ Σμύρνη Σχολεῖον ἐναγγελικοὶ προσαγορευμένον, συσταθὲν τῷ 1761, ἡ μικρὸν πρότερον, ἐν ᾧ ἐδίδασκον ἄνδρες ἀρετῆς καὶ ὅμοιογουμένης παιδείας, ὁ Χρύσανθος καὶ Γαβριήλ.

Προτίτατο τῆς σχολῆς ὁ ἐξ Ἰθάκης Ἱερόθεος μοναχὸς, τῆς ἐλληνικῆς ἐγκρατέστατος, διανύσας τὸν ἔλον αὐτοῦ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ ἔωμοῦ τῶν Μουσῶν, μετενεγκὼν ἐκ τῆς μοναστικῆς ἀρετῆς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, τὰς ἀρετὰς τοῦ πνεύματος, ἢτοι τὸν θερμούργον ζῆλον καὶ τὸν ἔρωτα τῆς παιδείας. Ὑπὸ τὸν Ἱερόθεον ἐμφύτευσαν καὶ οἱ ἐν Δημητσάνῃ διδασκαλοὶ, συγχρόνως μετὰ τοῦ Κοραῆ, τῇ προτροπῇ τοῦ ὄποιου ἀνιδρύθη τὸ δεύτερον σχολεῖον ἐν Σμύρνῃ.

Ἐν τῷ Σχολείῳ ἐκείνῳ δὲν ηὗτύχησε νὰ εἰσέλθῃ ὁ Καραβίας, ἵνα τὴν φιλομάθειάν του κορέσῃ εἰς τοὺς εὐαγθεῖς ἐκείνους λειμῶνας τῆς παιδείας, ἢτις ἐτράπη πρὸς νέας δόδον, τῇ ἐλεύσει ἐπιφανῶν λογίων, τοῦτε Κ. Κούμα καὶ τοῦ Οἰκονόμου. Καὶ τὸν μὲν Κούμαν παρέλαβεν ἡ φιλόκαλος Σμύρνη, τῇ προτροπῇ τοῦ Κοραῆ πρὸς τὸν Πρωτοψάλτην. Οἱ εὐρυμάθης καὶ ἀκάματος οὗτος μύστης τῆς παιδείας, μαθητὴς τοῦ Ηεζάλου, εἶχε πρότερον

διδάξει ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Λαρίσῃ καὶ ἀλλαχοῦ ἐλληνικὰ καὶ ἐπιστῆμονικὰ μαθήματα. Ἡ δεινότης καὶ ἡ πολυμάθεια αὐτοῦ, μεθ' ἣς συνεζεύχθησαν καὶ ἔτεροι κλάδοι μαθήσεως, ἡ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς σειρᾶς τῶν μαθηματικῶν, τῆς πειραματικῆς φυσικῆς, καὶ γεωγραφίας, ἦραν τὴν σχολὴν ἐν ὑψηλῇ περιωπῇ.

Οἱ δὲ εὐφραδῆς, καὶ μετάρσιος τοῦ Οἰκονόμου λόγος, δι? οὖ χαράττων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ὑψηλὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἀπαράμιλλον γοντείαν παρέδιδε τὴν ἐλληνικὴν φιλολογίαν καὶ ρητορικὴν, ἀπεκάλυπτε τὰ λεπτὰ ἄνθη τῆς ‘Ἐλληνικῆς καλλιεπείας, διά τινος νύζεως συγκριτικῆς φιλολογίας, καταστήσας τὴν ἐλληνοπρεπὴν σχολὴν τῆς Σμύρνης, τὰς ἐν ἀνατολῇ Ἀθήνας, περιεστεμμένην ἐκ μυρίων λάμψεων τῶν Μουσῶν, αἴτινες ἐπαλινόστησαν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου θεωροῦ αὐτῶν, ἀνακαλοῦσαι τοὺς λαοὺς εἰς φωτισμόν.

Διὰ τῆς ἀνιδρύσεως τῆς δευτέρας σχολῆς, ἀνωμολογεῖτο πανδήμως ἡ ἀντίθεσις τῆς παλαιᾶς πρὸς τὴν νέαν Σχολὴν. Ἡ μέθοδος τῆς ἀρχαίας ἐξηλέγχετο ὀσημέραι ἀτελῆς πρὸς γόνιμον διδασκαλίαν, ἡ δέ παράδοσις, ἴσχυν καὶ ἐλλιπής, ἡσκείτο μᾶλλον πρακτικῶς. Οἱ τῆς Σχολῆς ἐκείνης διδάσκαλοι, ὑπερφίλοι λατρεις τῆς ἀρχαίτητος, καὶ ὑπὸ τοῦ δανείου αὐτῆς φωτὸς ἐκθαμβωύμενοι, ἐδείκνυον μωπίαν, καὶ ἵσως ἀπαρέσκειαν πρὸς πᾶσαν νεότροπον μέθοδον εὑρύνουσαν τὸ στάδιον τῆς παραδόσεως διὰ τῆς ἐπιγιγνομένης μεταβολῆς πρὸς τὰς φιλολογικὰς ἐπιστασίας καὶ μεταφράσεις νέων βιβλίων. Ἐκλιπαρούμενοι τοῦ πολυειδοῦς πλούτου τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῆς ἔθεντο τὸ ὑπέρτατον τέρμα τῶν ἀγώνων των, διλέγωσοι ἀναδειχθέντες πρὸς μειζόνα φιλολογικὴν ἡ ἀρχαιολογικὴν ἀνάπτυξιν, δι? ὃν ἡ ἀπωτάτη ἀρχαιότης ἀποκαλύπτεται τῷ μαθητῇ εἴτε ἐν τῇ αἰσθητικῇ κρίσει τῆς γλώσσης, εἴτε

ἐν τῇ γνώσει καὶ ἀντιλήψει τῶν δρώντων λόγων ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας ἐν τῇ ἀρχαιότητι.

Μὴ λησμονήσωμεν δ' ὅτι σπανίως ἀπό την διάνοιαν τῶν νέων ἐπὶ ζητημάτων ὑπερτέρων τῆς ἀπλῆς ἐρμηνείας τῶν κειμένων, περὶ τὴν γραμματικὴν καὶ λεξικολογίαν, συγκεράντες τὸ ἄχαρι τοιούτων μελετῶν, διὰ τερπνοτέρων συζητήσεων, εἰς ἃς ὡς εἰς γραφικὸν τοπεῖον ἀνανθήφοντες οἱ νέοι, θερμότεροι καὶ προθυμότεροι ἐνέκυπτον εἰς τὰς περὶ ἀρχαιότητος μελέτας. Οἱ Διδάσκαλοι, δίκην αὐλοῦ, ἐνίοργυροι μὲν ἀνέπεμπεν ἦχον, ἥτοι ἐνθουσιασμὸν ἔξι οὖ ἔιχον καταληφθῆν πέρ τῆς ἀρχαιότητος μᾶλλον ἀνδεικυνθμένοι πολεῖται τῆς ἀρχαίας κοινωνίας εἰς θιάσους καὶ θέας ἀγόμενοι μετὰ δργιάζοντος καὶ παραφόρου αἰσθήματος. Τὰς κρίσεις ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος ἐξελάμβανον ὡς ἔξασθενούσας τὸν θαυμασμὸν δστις ἔξαρει τὴν χάριν τῆς ἀπολαύσεως. Εὐάριθμοι ἔξι αὐτῶν ἐδίδασκον οἷας ἥσαν ἥ θιοποιτα τῶν ἀρχαίων, ἥ ἀποδέσμευσις αὐτῆς ἐκ τῶν ἥθικῶν ἀρχῶν, ἥ ὑγρότης καὶ εὔκαμψια αὐτῆς ἐν τῇ διαγωγῇ καὶ τῶν ἐπιφρανεστέρων ἀνδρῶν. Οὐδεὶς λόγος ἴγενετο, οἷας ἔξήνεγκον οἱ ἀρχαῖοι ἰδέας ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ, εἴτε ἐν τῇ ἰδεώδει, εἴτε ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτοῦ σφαίρᾳ, περὶ δικαίου, ἥ τῶν σχέσεων αὐτοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ κοινωνίᾳ.

Σπανίως ἀποσχόλουν τοὺς μαθητὰς περὶ τὰς ἥθικὰς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων, διδάσκοντες εἰς αὐτὸς οἷας οὕτοις ἐπρέσβευον ἀρχὰς περὶ τοῦ Δικαίου καὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων, καθ' ὃν τοσάκις παρεσπόνδησαν παρ' αὐτῷ τῷ Βωμῷ τοῦ Ἐλέους, ἐφ' υἱὸν κατήγειλον τὴν σφαγὴν δλοκλήρων μικρῶν λαῶν.

"Απαξὶ ἡ κρίσις ἐξελαμβάνετο ψόγος, οὐδεὶς ἀνέσυρε τὴν αὐλαίαν τοῦ ἀρχαίου Κόσμου, ἵνα ὑποδείξῃ τοὺς μαθητευομένοις, οἷα ἥτο ἡ ἀρχαιότης,

τετραμμένη εἰς τὴν ἔξωτερηκότητα, εἰς τὴν ἐκβάκυεστιν τῆς αἰσθήσεως καθιστώσῃ, τὸν διόν τερπνήν παιδίαν φαντασίας καὶ ἀκορέστων αἰσθητηρίων, ἐντρυφώντων ἐν τῷ φωτὶ τοῦ ὥραίου, ἐν τῇ εὐωχίᾳ ἀειθαλλοῦς νεότητος διανίας, σπανίως εἰσερχομένης ἐν τῷ θάλει τῆς ψυχῆς, ἵνα ἀντλήσῃ ἀύλοτέρας τῆς ὅλης ἥθικάς τέρψεις, μὴ συναδούσας πρὸς θρησκείαν, ἥτις, ἀποκερματίσασα τὴν ἐνιαίαν ἀρχὴν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ πολυμόρφῳ πρίσματι τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τῆς λατρείας τῆς φύσεως, ἀπέτεμνε τὰς ρίζας τοῦ δικαίου, τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος ἀποτελούντας τὴν ἥθικὴν τάξιν τοῦ κόσμου, δστις προσανατολίζεται πρὸς τὸν Θεὸν ἔξι οὖ κινεῖται, προάγεται, καὶ μεθ' οὗ συνεζεύχηται ἥ ἐνδελεχής ἰδέα τῆς Προόδου.

"Ἐντεῦθεν ὁ διόν τῶν ἀρχαίων, καί περ ἔξωραισθεὶς πολλάκις ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ μεγάλων χαρακτήρων, σπανίως ὑποτάσσεται εἰς ὡρισμένας ἥθικὰς ἀρχὰς, ἐμφαίνων ἀπουσίαν ἥθικοῦ αἰσθήματος ἐδράίου.

Τοιαῦται μελέται, ἀπάδουσαι πρὸς τὴν γενικὴν τότε ἐκπάτευσιν, τὴν σπάνιν τῶν διεθνῶν, τὴν ἀκανόνιστον καὶ ἀρρόθμιστον καθομιλουμένην, ἐξελαμβάνοντο ὡς πολυτέλειαν. "Η παράδοσις, ἀπέριττος καὶ ἀπλοῦκη, ἵστατο εἰς τὴν παράλληλον γραμμὴν τῆς ἀρχαίας τέχνης ἐν τοῖς ἀγάλμασιν, εἰς ἡ ἐσθῆτας καθετῆλε μέχρι ποδῶν καλύπτουσα τὸ τραχὺ καὶ δύσκαρπτον τῶν διαγραμμάτων.

"Οἱ Καραβίας ἥτο ἡ ἐν συνεσταλμένη εἰκὼν τῶν παραδιδομένων Ἑλληνικῶν μαθημάτων ἐν Σμύρνῃ, ἐὰν ἴσχυῃ τὸ ρηθὲν, ὅτι ὁ μαθητὴς εἶναι τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ Διδασκάλου. "Η λιπαρὰ μελέτη τῆς Ἐλληνικῆς γλώσσης, ἡ εὐχέρεια περὶ τὴν Ἐλληνιστὶ παράφρασιν τῶν ποιητῶν, ἡ ἀκρίβεια καὶ τὸ σαφὲς τῆς ἐρμηνείας τῶν νοημάτων τῶν συγγραφέων, εἰς γλῶσσαν ἀπλοῖκὴν μὲν, ἀλλ' ὅμαλὴν καὶ

εύπερίληπτον, δι' ἡς γηργὴν καὶ ραγδαίαν μετέδιδε τοῖς νέοις τὴν ἔννοιαν τῶν πραγμάτων, ἀπετέλουν τὰ πλεονεκτήματα ἀνδρὸς, ἔχοντος λεπτοτάτην τὴν αἰσθησιν τῶν καλλονῶν τῆς γλώσσης εἰς τὰς μεγάλας αὐτῆς ἐμφάνσεις, τοὺς συγγραφεῖς, μεθ' ὧν συνδιελέγετο ἀπεκδεχόμενος τὴν ἀνάκρουσιν τῆς φωνῆς αὐτῶν ἐκ τοῦ νεκροῦ τύπου τοῦ Βιβλίου, διόπειρ ἐξωποίει διὰ τοῦ θερμοῦ αὐτοῦ οἴστρου.

Κάτοχος τοιούτων πλεονεκτημάτων, κατῆλθεν ἐν Ζακύνθῳ τὸ 1811 ἐπαγγελβόμενος τὴν 'Ελληνικὴν γλώσσαν ἐν τῇ φιλοξένῳ νήσῳ, ἐν ἡ ὁ ἔρως τῶν 'Ελληνικῶν γραμμάτων δὲν εἶχε παντάπασιν ἀπαμβλυνθῆ ἐκ τῆς ἐπικρατούστης ἀστασίας καὶ τοῦ πολιτικοῦ σάλου' ἀλλ' ἀνθηρὸς καὶ ἀκματοῦ διετρέφετο ἐνταῦθα καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις νήσοις τοῦ Ιονίου. Ἐν τῇ γενικῇ κακοδαιμονίᾳ τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως ἡ 'Ἐπτάνησος ὑφίστατο ὡς στήλῃ ναοῦ ἐφ ἡς ἀντηνακλάτο ἀφεστώς καὶ ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῆς Εὐρώπης, διὰ τῆς 'Ἐπτανήσου ἐγγίζοντος τὴν καθεύδουσαν καὶ δεδουλωμένην 'Ελλάδα, παρὰ τῇ ὅποιᾳ ἵστανται αἱ νῆσοι αὖται, ὡς λυχνία παρὰ τοὺς πόδας ἐπιτυμβίου ἀγά ματος.

Μὴ παρίδωμεν, διτεῖ ἡ κοινωνία Ζακύνθου προηλείφετο πάντοτε ὀργῶσα καὶ φιλότιμος εἰς καλλιέργειαν καὶ ἔκμαθησιν τῆς ἀρχαίκης γλώσσης, ἡτοῖς περιχαρακουμένη ἐντὸς τῆς 'Εκκλησίας, δὲν ἔξηρχετο ἐκεῖθεν ἀποφέρουσα τὴν καλλιτέχνησιν τῆς διανοίας, τὴν εὑφορίαν καὶ τὰ λεπτὰ ἀνθη τοῦ οἰκείου πλούτου αὐτῆς. Ἀπόδηλος καὶ προγεγραμμένη ὁ ὑπὸ ζένων κυβερνητῶν ὁ ἀπλοίκην γλώσσα, καθ' ἡς ἀντέταττον οὗτοι τὴν ἔκφυλον 'Ιταλικὴν ὡς γλώσσαν τοῦ Κράτους, μόλις ἐπέζη παρέρπουσα δίκην ρυακίου ρέοντος ὑπὸ στιβάδος χιόνος ἀφανῶς πως καὶ λεηθῆστως.

Τούτου ἔνεκα μὴ καλλιεργουμένη πρεπόντως, δὲν ἴσχυε γὰρ ἔναμιλλάτχι

διὰ τῆς οἰκείας ἀπαλότητος καὶ εὐφύτεας αὐτῆς πρὸς τὴν Ἰταλικὴν, ἥτις ἔφερε τὸ χρίσμα τῆς γλώσσης τῆς Κυθερώνησεως, προσφερομένη, ὡς δὲ φλοιὸς, ὑπὸ τὸν ὄποιον περιεκαλύπτετο ἡ τῆς κοινωνίας διάνοια, ἡς αἱ λεπταὶ ἔννοιαι καὶ σφοδραὶ κινήσεις, μὴ ἀναπτυσσόμεναι ἐν τῇ ἐθνικῇ γλώσσῃ, δὲν ἀπώλεσαν μὲν τὸν ἰδιογενῆ χαρακτῆρα, ἀλλὰ περικλαδούμεναι ἐπὶ ζένοντα στελέχους τῆς Ιταλικῆς γλώσσης, παρίσταντο μᾶλλον ὡς προϊόντα τῆς Ἰταλικῆς Μούσης, παρὰ τῇ ἐποίᾳ ἡ πάτριος ἀπλοεληνικὴ μόλις ἔθαλλεν ὡς φυτὸν σκιαζόμενον ὑπὸ Σαρέων φύλλων ἐξωτικοῦ δένδρου, ἐκμυζῶντος τοὺς χυμοὺς τῆς φυτοκόμου αὐτοῦ γῆς. Δὲν ἔξελειπον σχεδὸν πώποτε Διδάσκαλοι τὴν ἀρχαιοπρέπειαν τοῦ "Ελληνος λόγου διδάσκοντες, πλὴν αὐτοὶ παρείχον τὴν εἰκόνα ἀρχαίου σαρκοφάγου, ἐφ' οὗ αἱ γλυφαὶ μᾶλλον ἐνέφαιρον τὴν πομπὴν τῶν νεκρῶν, ἡ τὴν εἰσοδον τῶν ζώντων ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ φωτὸς καὶ τὸν ἀστέρων.

"Οθεν εὐνόητον εἶναι ὅτι δὲ ἔρως τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἀνεκινεῖτο θερμότερον εἰς τὰ ἔγκατα τῆς κοινωνίας, διάσκις κατήρχετο πρὸς ἡμᾶς τρίβων τῆς Ἐλληνικῆς Διδάσκαλος, κατέχων παρὰ τὴν παιδείαν, καὶ ἡθη κόσμια, φιλογένειαν, εὐσέβειαν, γενναιοφροσύνην, ἀφιλοκέρδειαν, δι' ὧν ἀπηγγείζοντο μᾶλλον τὰ συναποτελοῦντα αἰθήματα τὴν ἡθικὴνάρμονίαν τῆς ψυχῆς.

"Ο. Α. Καραβίας ἂμα ἀφικούμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τὸν ἀφελῆ ἴματισμὸν καὶ τὸ ἀπέριττον ἥθος, ἀπεκάλυψε τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἀνδρὸς, πρὸς δὲν ἡ κοινωνία προσήνεγκε τὰ κάλλα σταζένεια τῷ παρεπιδημοῦντι, διανοίγουσα τὰς θύρας τῆς οἰκογενειακῆς ἔστίας εἰς ἡν εἰσήγαγεν αὐτὸν, ὡς οἰκοδιδάσκαλον καὶ κουροτρόφην τῶν τέκνων της.

Περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ δλίγον πρότερον ἀπὸ τοῦ 1800 εἰχεν

ἀποσοθηθῆναι ἡ ἐπικρατήσασα πολιτικὴ κύματος τῆς Ζακύνθου ὑπὲν τὸ ἄρμα τούτου ἦ ἔκείνου τοῦ κατακτητοῦ ἐλκομένης ὡς ἐμπόλεμου λάφυρον. Ἡ δὲ κατάπαυσις τοῦ βαρέως ἐνσκήψαντος πολιτικοῦ κλύδωνος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1797 μέχρι τοῦ 1809 ἐπήνεγκεν, ὡς συνέπειαν αὐτοῦ, τὴν παγίωσιν τῆς τάξεως, καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον, τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων, ἐν συνταγματικῇ δῆθεν ἀναγραφομένῃ πολιτείᾳ, ἀπλοῦν μοριολύκειον ἀδολέσχου δεσποτισμοῦ, ἀποκόψαντος ἐκ τοῦ περιτέχνου ἔκείνου μηχανήματος, τὰ δίκαια, τὴν αὐτονομίαν καὶ ἀνεξχρησίαν τῶν ‘Ἐπτανησίων, καὶ συμφόραντος ἐν ἀλλοκήτῳ κράματι, κενάς καὶ ἐπικρατούσας λέξεις μετὰ σιδηρᾶς καὶ ἐπαγχθούς δεσποτείας. Τότε ἀνιδρύετο τὸ ‘Ελληνικόν Σχολεῖον, αὐτίνος προτεστατοῦ Θεοδύσιος Δημάδης ἐκπαιδευθεῖς ἐν Παρισίοις τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας, ὃν τὰ στοιχεῖα παρέδιδεν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ὁ Α. Καραβίας. Τὸ σχολεῖον τοῦτο ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ χρόνου εἶναι δεύτερον τοῦ συσταθέντος ἐπὶ τοῦ τῆς Ἰονικῆς Πολιτείας ἐν ἔτει 1803, εἰς ὃ παρέδιδον διαφρεπεῖς ἄνδρες ἐν εδρυμαθείᾳ καὶ ζῆλῳ, ὁ εὐφάνταστος ἴατρος Ροΐδης, ὁ δεινὸς Παῦλος Μερκάτης, ἀγάλαζιμα ἀρετῶν καὶ φιλανθρωπίας, καὶ ὁ Ἱερομόναχος Πέτρος Μαρίνης, κάτοπτρον εὔσεβείας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τρίβων.

Τὰ ἄλγη καὶ τὰς βαρείας ὁδύνας τῶν Ζακυνθίων διασυνοληθέντων εἰς τὰς ἔθνικὰς αὐτῶν προσδοκίας ὑπὸ τοῦ ἐπιβληθέντος Συντάγματος τῶν 1817, ἐπαραμύθει ἐν μέρει ἡ ἕδρυσις Σχολείου καὶ ἡ ‘Ἑλληνικὴ παίδευσις ἡς ἐξελιπαρίζοντο τὰ πρῶτα στοιχεῖα οἱ νέοι ἐπ’ ἐλπίδι αἰσιωτέρου μέλλοντος. Ἐν τῷ σχολείῳ δὲ οἱ Α. Καραβίας δὲν παρέδιδε τὰ Ἑλληνικὰ κατὰ πῆχυν, εἰς ψυχία καὶ θρύμματα τῶν συγγραφέων. Χαράξας βαθυτάτην γραμμὴν μεταξὺ σχολαστικότητος καὶ φιλολογικῆς ἀναπτύξεως, ἔτρεχε κατόπιν

τῆς ἐξηγήσεως τῶν κειμένων, τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν, μὴ ποθήσας οὐδὲν ἔτερον ἢ δπως οἱ νέοι προσκτήσωνται ὅσον ἔνεστι μεῖζονα γνῶσιν τῶν συγγραφέων, μὴ παραδίδων αὐτοὺς, ὡς εἴπομεν, κατὰ πῆχυν, εἰς τεμάχια καὶ θρύμματα δπως ἐκ διεσχισμένης λωρίδος ἀναφανῆ ἢ πολυτελῆς πορφύρας τοῦ ἐλληνικοῦ λόγου· ἀλλ’ ἐξήγει τὰ ἀδρὰ νοήματα τῶν συγγραφέων, τὴν ποικιλίαν τοῦ ὕφους ἐκάστου αὐτῶν κατὰ τὴν σχέσιν ἐκάστου πρὸς τὴν πολιτικὴν καὶ τὰς φάσεις τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας. Ἐν ἀπλοῦν κείμενον ἔχων ἀνὰ χειρας, ἀνευ ἐξηγητικῶν πολλάκις σχολίων, καὶ ἐπικλίνων ἐπ’ αὐτοῦ τὸ ἐπίκιντον μέτωπον, διηρμήνευε μετ’ εἰστοχίας καὶ εὐροίας λόγου, μὴ περισπώμενος εἰς παρεκβάσεις, ἀλλ’ ἀπόβλεπων εἰς τὰ νεῦρα τοῦ λόγου, καὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἔννοιας δίκην ζωγράφου παραμελοῦντος εἰς τὸ πινάκιον αὐτοῦ τὴν σκηνὴν καὶ διαγράφοντος μετ’ ἐπιστασίας τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου τὰ διαγράμματα τοῦ σώματος, τοῦ ἥθους καὶ τὴν ἔκφρασιν.

Τὸ Σχολεῖον ἡκολούθει διαχέον ἥρεμον φῶς, ὅπερ ἐξέλαμψε ζωηρότερον τῇ ἐπιφοιτήσει τῶν καταφυγόντων ἐνταῦθα ‘Ἐλληνοπαίδων περὶ τὸ 1821, οὓς ἡ φιλογενής κοινωνία περιεκάλυπτε διὰ τοῦ χρυσοῦ ἱματισμοῦ αὐτῆς δαψιλῶς ἐπιρρίπτουσα τὰ τιμαλφῆ μύρα τῆς ἀγάπης. Οἱ δὲ φοιτῶντες νέοι, ὃν τὸ στόμα συνεσταλμένον ὑπὸ τῶν οἰκείων συμφορῶν, δὲν διηγούγετο ἐν τῇ χαρᾷ τῆς νεότητος, ἐνητένιζον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Α. Καραβία, τὸν ἀντιλήπτορα αὐτῶν, καὶ συνάμα ἔθεωρουν τοῦτον ὡς ἄλλον παθαινόμενον ‘Ιεροφάντην, ἐξερχόμενου τῶν ἐρειπίων τῶν Μυκηνῶν, τῆς Σπάρτης καὶ τοῦ Ἀργους καὶ ἀγγέλλοντα τὴν ἀδιάλεκτον συνέχειαν τοῦ ἔθνικου πνεύματος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ νέᾳ ‘Ἐλλάδῃ τις περιφλεγῆς ἐκ τῶν πολυνέκρων

μαχῶν τῆς ἀνεξιρητοσίας, ἀνέκυπτεν ἐν τῷ ἔαρι νεας ἀναβίωσεν, ὡς τὸ ἔαρ τῆς φύσεως ἐξέρχεται ἐρυθρόχρουν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου. περιστέφοντος αὐτό.

Τὸ ἐν Ζαχύνθῳ Σχολεῖον, προσανάκρουσμα βαθυτέρας μελέτης, ἤρξατο ωχριάζον τῇ συστάσει τῆς περὶ τὰ 1824 Ἰονικῆς Ἀκαδημίας ὑπὸ τοῦ Φρεδερίκου Νόρθ Γουϊλφορδ, ἐξ οὗ ἀπήστραψεν δι φωτισμὸς τῶν Ἐλλήνων καταστήσαντος τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, τὴν φαεινὴν στολὴν τοῦ πνεύματος, ὡς κατέστησε τὴν ἀγαθὴν καὶ ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τὸ ἀπανύγασμα θείας ἐπινοίας δι' ἣς ἀντιλαμβάνονται καὶ διενεργοῦνται τοιαῦτα κοινωφελῆ καὶ ἔξοχα ἔργα.—‘Η Γουϊλφόρδειος Ἀκαδημία συγκαταλέγεται τρίτη παρὰ δύο ἔτερας ἐν Κερκύρᾳ συσταθείσας, τῆς μὲν ἐν ἔτει 1686 ὑπὸ τὸν τίτλον «Accademia degli assicurati», σύμβολον ἔχοντος δύο θράχους, ἐπὶ δὲ τούτων πτερωτὸν λέοντα ἐπὶ ἀρέος ταλαντεύμενον, τῆς δὲ δευτέρας ἰδρυθείσης περὶ τὸ 1732 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν =quos Phaebus vocat errantes,= αἰντομένης ἵσως τὴν διασπορὰν τῶν πρώτων Ἀκαδημαϊκῶν, οὓς διὰ τῆς φωνῆς αὐτοῦ συνήγαγεν δι Απόλλων; ὡς πάλαι συνῆγε τὰς ἀγέλας δὲ τοῦφορθῶν ἐθήτευε παρ’ Ἀδμήτῳ.

Συστᾶσα ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία, λέγει ὁ διακεκριμένος λόγιος Ματθίας Παρανίκας, ἐπόχῃ κρισίμῳ τῆς Ἐλλάδος, ἀνερρίπτει τὸ φῶς τῶν ὡς εἰς πυρῆνα ἀγλαδὸν προσερχομένων τέκνων τῆς, ἀποκαταστηθέντων ἀποστόλων τῆς παιδείας. ‘Απανταχθέν συνήρχοντο κατὰ ἐκατεστάδας, ἀριθμήσασα δὲ περὶ τοὺς 900 ἡ Ἀκαδημία καὶ 60 ὑποτρόφους μαθητὰς, ἐμόρφωσε τὸν κλῆρον τῆς Ἐπτανήσου, ἐχορήγησε τοὺς ἐπιφανεστέρους καθηγητάς τοῦ ὕστερον εἰς Ἀθήνας συσταθέντος Πανεπιστημίου καὶ τῶν Γυμνασίων.

‘Η ἀνίδρυσις τῆς Ἀκαδημίας ἐπήκρυψεκεν, ὡς ἀμεσον αὐτῆς συνέπειαν,

ZAK. ANΘ. ETOΣ Γ'.

τὴν ἀνεδιοργάνωσιν τῶν Σχολείων. ‘Ἐν τῇ διαρροθίμεσι τοῦ Σχολείου Ζαχύνθου ἐπὶ εὑρυτέρων βάσεων ἐκλήθη διγεραρδὸς Χ. Φιλητᾶς, τὸ 1829, διευθυντὴς τῆς Σχολείς καὶ καθηγητὴς τῆς ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης. ‘Ο Α. Καραβίας δέν συγκατελέχθη ἐν τῷ θιάσω τῶν νέων διδασκάλων. ‘Ο λευκαγνθεὶς ἐν τῇ λατρείᾳ τῶν Μουσῶν ἀπολύεται’ δέ δέ θηικός ἀνθρώπος ἐπίστης παρορᾶται. Πλὴν οὐδεὶς ψόγος ἔξηθλθε τῶν χειλέων αὐτοῦ, οὐδὲν δινειρον ματαιοφροσύνης ἀνεμόγλυκεσε τὴν ἥρεμον αὐτοῦ καρδίαν. Διδάσκων ἴδιωτικῶς, ἀείποτε χρήσιμος τοῖς νέοις, καὶ οὐδέποτε κάμψας τὸν εὐγενῆ αὐτοῦ τράχηλον πρὸς παρακλήσεις ἐπὶ ἐπικαρπίᾳ ἢ ἀπόλαυῃ, παρέτεινε τὸν σεμνὸν αὐτοῦ θίον μέχρι τοῦ 1855 δὲ τὴν χολέρα περιάγουσα τὰς φοβερὰς αὐτῆς ἐκατόμβας ἥρε τὸν Καραβίαν ἐκ τῆς κοινωνίας Ζαχύνθου παρ’ ἣς ἡγαπᾶτο ὡς φιλόσοφος, ἀναπτύξας ἐν τῷ ἴδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ αὐτοῦ θίῳ τὰς ἀρετὰς, ἃς δι θεὸς ἔθηκεν ἐν τῇ φύσει καὶ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου, ἀμεμπτος τῇ διαγωγῇ καὶ ἀσπιλος τὰ ἥθη, ὡς σταγῶν ἡγιασμένου ὑδατος καταπίπουσα ἐκ τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ νεοφωτίστου.

Δ. Καλλίγικος

ΤΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΔΕΣΜΩΤΗΡΙΑ'

ΤΥΠΟ ΤΗΝ

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

(Ὀρε συγεχ. φυλ. ΚΕΤ.)

Τὴν 22αν Ἰανουαρίου, μέλλοντά τινα μέλην τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου, ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ ἐπαναλάβωσι καὶ πάλιν τὰς ἐχθροπραξίας, νὰ ἐξακολουθήσωσι μέχρις ἐσχάτων τὸν πόλεμον